

Gul potetcystenematode - *Globodera rostochiensis*

Hvit potetcystenematode - *Globodera pallida*

Potetcystenematodene har potet som viktigste vertsplante, men kan også angripe tomat og andre planter innen søtvierfamilien, for eksempel Solanum.

Nematoden kommer fra Andesfjellene i Sør-Amerika, og er spredd til Europa med poteter. Videre spredning har skjedd med settepoteter. Gul potetcystenematode er spredd til en lang rekke land, deriblant Norge.

Potetcystenematode *Globodera pallida* og *Globodera rostochiensis* - fakta om

Publisert: 02.03.2006 Sist oppdatert: 19.04.2012, Bioforsk

Potetcystenematode (PCN), også kalt potetål, er en mikroskopisk rundorm som angriper røttene til potet, tomat og andre arter innen søtvierfamilien. PCN kan overleve i jorda i mange år, også uten tilstedeværelse av vertplanter. Det finnes to arter; Gul PCN (*Globodera rostochiensis*) og hvit PCN (*G. pallida*). Gul PCN er den vanligste i Norge. Innenfor hver av artene finnes det flere raser. Noen av rasene er mer aggressive enn andre og fordrer strengere bekjempelsestiltak. Angrep av karanteneskadegjørerne kan medføre betydelig avlingstap.

Cyster av hvit PCN på potetrøtter. Foto: Bioforsk

Hva er PCN?

Potetcystenematoder (PCN) er cystedannende nematoder som gir store skader i potetåkeren hvis den får anledning til å oppformere seg. Det tar tid for PCN å bygge seg opp i en åker, og kan med et normalt vekstskifte være i åkeren i lang tid uten at man er klar over det. Det finnes to ulike arter av PCN:

- A. **Gul PCN:** *Globodera rostochiensis*. 4 kjente raser i Norge: RO1, RO2, RO3 og RO4.
- B. **Hvit PCN:** *Globodera pallida*. 3 kjente raser: PA1, PA2 og PA3.

Artene gul og hvit PCN kan ikke skilles fra hverandre på cystefargen. Det er flere raser innen hver art. Parring mellom de to artene kan forekomme, men avkommet er lite levedyktig. Det genetiske materialet hos raser innen samme art har det meste til felles, men de kan se forskjellig ut, og kan oppføre seg ulikt.

Kroppen til hunnene hos PCN svulmer opp og omdannes til en cyste. Hver cyste har normalt opptil 500 egg, men kan ha flere. Cyster spres med jordsmitte (maskiner, overflatevann, vind (jordflukt), settepoteter etc.). Sterkt angrepne områder får dårlig vekst og vises ofte som flekker i åkeren. Angrep av PCN fører til økt rotutvikling og mindre knoller, og dermed lavere avlinger. Cystene ligger i jorda og er døde hunner, mens smitten er eggene som finnes inne i disse. Potet er den viktigste vertplanten. [Les mer om PCN her.](#)